

**DOCUMENT D'APORTACIÓ DE LA FUNDACIÓ  
BARCELONA**

# **PER UN CATALANISME RENOVAT**

---

**Propostes per a la renovació del discurs nacionalista a la recerca d'un nou missatge capaç de donar resposta als reptes de la societat catalana contemporània.**

**JUNY 1998**

## **1.- ÀREA IDEOLÒGICA**

*“Avui, per a ser vàlid, el moviment nacional de Catalunya, sense preterir gens els fets de llengua, cultura i tradició, ha de reunir les condicions següents:*

*1.- Ha de cultivar un fort sentit de comunitat i ha de subratllar les exigències d'ordre, social, econòmic i polític que aquest sentit de comunitat necessàriament comporta.*

*2.- Ha de defensar una manera de ser social i política, la definició de la qual ha de fer possible l'elaboració d'un “programa dels catalans” (que ha de ser) un instrument bàsic d'integració dels immigrants.*

*3.- El seu objectiu bàsic no ha d'ésser les reivindicacions de Catalunya, sinó les reivindicacions socials, econòmiques, polítiques i humanistes de l'home català.*

*4.- (.) Més que un nacionalisme català ha d'ésser una forma concreta de nacionalisme europeu.”*

**JORDI PUJOL, 1964**

***Idea base: Projectar cap al futur el catalanisme, que ha tingut en el passat un fort caràcter d'identitat i sobiranista, per tal de basar-lo en els conceptes de comunitat i modernitat.***

**1.1.** Cal actualitzar decididament els referents ideològics que han nodrit històricament el discurs nacionalista. En aquest sentit, és necessari **promoure el debat i la generació d'idees per a la construcció doctrinal del nou discurs catalanista**, que ha de fonamentar-se sobre els nous factors que estan configurant el futur: la construcció europea, la globalització econòmica, la revolució de les comunicacions, la muticulturalitat, la degradació del medi i la interdependència.

**1.2.** Cal **refondre els conceptes de nació i societat** entenent que el referent no ha de ser l'estat sinó les persones. En aquest sentit, és necessari recuperar el concepte de comunitat, entesa com a grup de persones que es projecta en l'esdevenidor. És a dir, més enllà d'un poble amb una llengua, una cultura, una història, Catalunya som els catalans. No hem de fer, per tant, una interpretació reduccionista de la realitat, sinó que cal concebre el catalanisme com una forma d'humanisme.

**1.3.** Cal posar èmfasi en **el concepte de voluntat d'esdevenir per sobre de la consciència d'ésser**, el futur en comú sobre el passat comú. En aquesta línia, apostem per reforçar un sentiment d'identitat fonamentat en uns interessos comuns i en la voluntat de formar part d'un projecte de futur. El fet diferencial es fonamenta en factors de dinàmica social, és a dir, en el fet que formem part d'una societat diferent, amb problemes diferents i, sobretot, amb un projecte de futur diferent, i, per tant, no només en els elements clàssics d'identitat: la llengua, la història, la cultura, les tradicions i el

dret. La llengua catalana ha de ser entesa, de tota manera, com un patrimoni comú d'un gran valor que reforça el fet diferencial, però que no pot ser-ne l'únic element medular.

**1.4.** El projecte col·lectiu dels catalanistes ha de ser obert, integrador, capaç de generar la complicitat i la implicació d'amplis sectors del país, i particularment dels joves. Aquest projecte ha d'estar basat en la voluntat de **construir una Catalunya moderna i socialment cohesionada**.

**1.5.** El catalanisme ha de ser, i ha de ser percebut, com un factor de promoció de la llibertat i el progrés en tots els ordres, tant des del punt de vista individual com col·lectiu, afirmant-se alhora com un compromís de defensa dels valors democràtics i dels valors cívics. En aquest marc, **el catalanisme s'ha de projectar com una eina de civilitat i de moralitat públiques**, que exigeix al ciutadà que es responsabilitzi de les seves accions quan afecten la col·lectivitat i que exigeix al polític una ètica estricta en el seu comportament públic.

**1.6.** El catalanisme ha de ser **un moviment modernitzador**, tant des del punt de vista econòmic com des del punt de vista del que constitueixen les principals inquietuds de l'home modern: el conflicte entre el creixement econòmic i la protecció del medi, la creixent escissió de la societat entre els beneficiaris de la globalització i de la societat de la informació i els qui en queden al marge, la igualtat d'oportunitat entre totes les persones, l'autonomia de l'individu en la seva esfera privada, la crisi de l'estat del benestar, els conflictes culturals derivats dels moderns moviments migratoris i la no discriminació entre homes i dones.

En totes aquestes qüestions, el catalanisme ha de representar una solució integradora entre els interessos de l'individu i els de la col·lectivitat: creixement econòmic amb respecte al medi, estímulo a l'esforç individual i lluita contra la marginació, protecció social però exigència de responsabilitat individual, integració dels nous col·lectius immigrants però respecte als valors fonamentals de la nostra societat.

El catalanisme ha d'oferir a l'individu el formar part d'una societat de la que pot sentir-se orgullós i, alhora, ha d'obtenir d'aquest individu que hi col·labori en la mesura de les seves possibilitats.

**1.7.** El catalanisme ha de procurar **que Catalunya estigui present en els principals corrents de progrés mundial**, i, per tant, que estigui integrada en les noves xarxes emergents que relliguen l'activitat de la Humanitat a escala global, principalment en els camps de l'economia, la comunicació, la cultura i la recerca. En conseqüència, el catalanisme ha d'incidir especialment en la urgent necessitat de dotar el país amb les infraestructures necessàries que garanteixin el seu futur desenvolupament, i, alhora, ha de reforçar una actitud oberta a la participació dels catalans en aquests moviments internacionals.

**1.8.** Cal posar **l'accent en el vessant social del catalanisme, en el seu caràcter interclassista i interpartidista**. El catalanisme ha de ser entès i acceptat com un element transversal de la societat catalana, una característica fonamental del qual és la voluntat de construir una societat cohesionada i, per tant, solidària.

**1.9.** Des d'aquesta perspectiva, el catalanisme ha de **fomentar la creació de les condicions que facin possible la integració d'aquelles persones o col·lectius que des d'altres societats s'instal·len a Catalunya.** El fet que, ara per ara, moltes famílies catalanes d'origen forà utilitzin la llengua castellana com a llengua pròpia no les inhabilita per a la seva incorporació al projecte col·lectiu del catalanisme, com tampoc no ho ha de fer en el cas de les d'origen no espanyol. En tots aquests casos, la permeabilitat històrica d'una cultura autòctona oberta i dinàmica ha de permetre, en la mesura que realment ho sigui, que totes aquestes persones considerin la cultura catalana com a pròpia. Els trets culturals dels catalans no han estat mai i, per tant, no poden ser estàtics, sinó que han d'evolucionar incorporant elements de les cultures dels qui s'instal·len a Catalunya.

**1.10.** La construcció d'una societat integradora exigeix **potenciar tots aquells elements que tendeixen a reforçar el sentiment d'identitat diferencial amb l'objectiu de dotar les noves generacions d'uns referents** que puguin ser entesos com a propis i que constitueixen una renovada simbologia col·lectiva. En aquesta línia, cal posar un èmfasi especial en la recuperació del pensament mític català a través de la seva recreació en l'àmbit literari, audiovisual, teatral, de la música, el còmic, etc. L'àmbit de l'esport, atès el seu caràcter integrador i de gran capacitat simbòlica, hi pot jugar també un paper especialment rellevant. En aquesta simbologia mítica ha de jugar un paper central el concepte de Catalunya com una comunitat fruit d'una llarga història de trobades entre pobles diferents que s'han fusionat en un projecte comú. En un món que tracta de donar resposta als problemes plantejats pel mestissatge, Catalunya, entesa com una comunitat fruit d'un mestissatge mil·lenari, pot ser considerada com una comunitat que disposa d'un bagatge històric amb respostes útils per als problemes de les societats modernes.

## **2.- ÀREA INSTITUCIONAL: GOVERN I ADMINISTRACIÓ**

*Idea base: fonamentar l'acció de govern i l'organització administrativa sobre la base de la qualitat, entesa en termes d'eficiència i honestat, i al servei del ciutadà.*

**2.1. El Govern i les administracions públiques són instruments al servei del país,** entès com a comunitat de ciutadans. L'exercici del poder ha d'estar basat en les grans línies programàtiques definides pel model de país que cal construir en les properes dècades. El catalanisme ha de defugir, doncs, qualsevol indici d'afecte al poder per ell mateix, i ha de considerar-lo només com un instrument per portar a terme el programa de construcció d'una societat més moderna i més cohesionada.

**2.2. En aquest moment, cal posar l'èmfasi en el concepte de ser més competents per sobre del de tenir més competències.** No es tracta només de tenir més competències en funció d'una legitimitat "nacional" sinó d'establir un veritable "fet diferencial" en l'exercici de les competències que es tenen. Les competències tenen un valor polític però també un sentit utilitari pel ciutadà, i les institucions catalanes s'han de caracteritzar per l'eficiència i per una major proximitat a les necessitats dels ciutadans. Només en aquest sentit pot esperar-se que la reivindicació de competències assoleixi el caràcter de reivindicació col·lectiva, i només en aquest sentit pot esperar-se que el formar part de les administracions catalanes i l'exercici de responsabilitats polítiques constitueixen un element d'orgull legítim.

**2.3. Per mantenir i incrementar la voluntat de ser, de construir una Catalunya moderna i socialment cohesionada, per fer efectiu el principi de prioritzar el ser més competents sobre el tenir més competències – i parlem de priorització, no d'exclusió mútua-, el model administratiu actual, dominat per les pautes establertes a finals dels anys 50, no serveix.** No n'hi ha prou amb la normalització lingüística –imprescindible per altra banda- dels funcionaris, si les preocupacions centrals continuen sent que la seguretat jurídica prevalgui per damunt de qualsevol altre valor o que la regulació formal, la hiper-protecció i la coexistència d'una seguretat laboral quasi total amb uns drets sindicals propis dels treballadors del sector privat, continuïn sent els objectius primordials del servei públic. I donat a més que, malgrat el que pugui semblar, això no té un efecte neutre sobre aspectes tan cabdals com la competitivitat, les taxes d'atur, el dèficit públic, l'evolució de la inflació, els tipus d'interès o el propi sosteniment de l'estat del benestar. Catalunya com a país, requereix canviar progressivament, però alhora radicalment, aquest model administratiu anacrònic.

**2.4. La legítima aspiració a l'assumpció de noves competències en la línia de l'administració única és en principi compartida per la major part de l'espectre polític català.** Avançar en aquesta línia pot requerir de l'existència d'una favorable correlació de forces polítiques a nivell d'estat, però és fonamental que prèviament existeixi, a nivell català, un alt grau de consens sobre aquesta qüestió, perquè les correlacions de forces tenen caràcter conjuntural. Per aquest motiu, el catalanisme ha de plantejar obertament quins són els objectius d'autogovern que Catalunya ha de perseguir, i ha de procurar construir un consens que comprometi la majoria de les forces polítiques.

**2.5. El catalanisme ha de tenir una inequívoca rel municipalista.** El principi de subsidiarietat ha de ser la norma en la gestió dels afers públics, i només quan una

competència no pugui ser exercida per la institució més propera al ciutadà ha de ser exercida per la següent. A nivell pràctic, aquest principi exigeix un millor finançament dels nostres ajuntaments.

**2.6. Catalunya necessita dotar-se d'un model d'organització territorial definitiu,** fonamentat en el major consens polític, més simple i més adequat a la realitat socio-econòmica que l'actual, i que contempli com a prioritat el reequilibri territorial del país. Dels quatre nivells actuals: Generalitat, províncies, comarques i municipis, cal passar-ne a tres. El nivell intermedi ha de respondre a les necessitats de prestació de serveis de caràcter local que els petits municipis no poden atendre. Caldria encaixar definitivament en aquest nou marc territorial tant la capitalitat de Barcelona com la pròpia Regió I. Com a conseqüència d'aquest nou model d'organització territorial, caldrà estudiar l'elaboració d'una llei electoral pròpia.

**2.7.** L'eficiència en la gestió per part de les administracions públiques s'ha de basar en una adequada relació entre els recursos disponibles i les accions a realitzar. Per aquest motiu, **és absolutament imprescindible que la Generalitat pugui disposar del finançament suficient** per poder endegar les accions que la nostra societat reclama. L'actual sistema de finançament del model autonòmic espanyol respon a una mal entesa solidaritat que no és ni equitativa ni responsable ni eficaç, i que és administrada sense criteris raonables ni ajustats. De tota manera, aquest greuge financer, que perjudica directament a tots els catalans, no hauria de comportar la generació d'un dèficit que pugues amagar ineficiències en la gestió, tenint però present alhora que ens cal continuar garantint les prestacions socials bàsiques de l'anomenat "estat del benestar".

**2.8.** L'exercici de la direcció política i el manteniment de les funcions indelegables de planificació, control i avaluació, inspecció, poder sancionador, etc., han de romandre en estructures administratives que facin compatible la reducció –necessària– d'efectius, amb l'establiment de marcs cada vegada més estrictes de planificació i control de gestió, i que es basin en la clarificació i quantificació dels objectius perseguits, en la claredat en les responsabilitats per fer-los efectius, en la determinació dels seus costos, en l'avaluació dels resultats i en l'aplicació real de polítiques d'incentius i sancions. Aquestes estructures han de ser independents, en general, de les de producció i provisió de serveis als ciutadans. Els serveis, en principi, s'han de prestar des d'institucions amb personalitat jurídica pròpia i diferenciada de la de l'administració, que competeixin en un mercat regulat –en major o menor grau, segons el cas– per la pròpia Administració i mantenint amb aquesta una relació de tipus contractual.

**2.9.** Els directius han de fugir dels corporativismes professionals que paralitzen iniciatives i s'han d'orientar a la gestió, a l'obtenció de resultats i al millor servei dels ciutadans. La tradició estatutària i ultra-proteccionista del lloc de treball vitalici i l'actual política d'incentius igualitarista i no discriminatòria, ha de donar pas a una política de regulació de l'ocupació pública adequada al temps que vivim, tant pel que fa al concepte de relació laboral predominant en el conjunt de la societat, com a l'evolució del propi concepte de responsabilitat pública. Això s'ha de traduir en una major flexibilitat del marc organitzatiu i en una adaptació de les condicions de treball dels funcionaris als objectius del servei públic.

**2.10.** Pel que fa als ciutadans, **cal potenciar el seu poder real de control i de participació en la gestió dels serveis d'utilització pública.** Ha d'incrementar-se la

transparència dels procediments administratius, s'han d'agilitar els canals de reclamació i compensació, s'han de clarificar els drets i també els deures que tenen i se'ls hi ha d'atribuir poder real en l'avaluació del funcionament dels serveis. El nou consens social que s'ha de construir al voltant dels serveis que configuren l'estat del benestar, la recuperació del veritable concepte d'equitat –que comporta, entre d'altres coses, la lluita contra els abusos i la penalització dels anomenat “aprofitats del sistema” (free-riders)- requereix una legitimació que només pot obtenir-se a partir de la posta en marxa d'aquest tipus de polítiques.

**2.11.** Donada la complexitat i interdependència pròpies del sector públic, cal aprofundir en la coordinació estratègica de les seves funcions i activitats per tal de **superar la fragmentació burocràtica**. Especialment quan la necessitat d'ajust pressupostari que ha dominat el procés de convergència europea –el qual només ha fet que començar- ha portat i portarà a replantejar-se les prioritats governamentals, reduint activitats i programes. Això s'haurà de traduir en el futur en el reforçament del paper integrador de les màximes instàncies de govern, reduint-ne les estructures, tot redissenyant l'organització i el funcionament del òrgans horitzontals.

**2.12.** Cal procedir, doncs, a difondre un missatge suficientment clar i sense ambigüitats adreçat al conjunt dels ciutadans, que faci evident la indefugible **necessitat de redefinir l'actual model de protecció social** i que, en conseqüència, impulsi un nou contracte social que tingui en compte els canvis demogràfics i socials que s'han produït i que es basi, no sols en els principis d'eficiència, sostenibilitat, equitat i llibertat, sinó també en els de responsabilitat i esforç personal. Es ja indefugible prendre decisions difícils en temes considerats fins avui com a tabús i que es basen en la confusió entre els conceptes d'equitat i d'igualitarisme. Tanmateix, no és convenient avançar en la línia d'excloure els col·lectius amb nivells de renda elevats dels principals serveis públics –la sanitat i l'ensenyament- ja que això comportaria, a la llarga, una escissió de la societat, una pressió per reduir les aportacions per part de les rendes elevades i finalment la degradació d'aquells serveis.

**2.13.** El catalanisme s'ha d'esforçar a aplicar els conceptes de modernització i de progrés especialment a l'administració pública. Catalunya necessita d'unes administracions públiques potents perquè necessita d'allò que només poden proporcionar les administracions públiques fortes i eficaces: una bona formació de la globalitat de la població, modernes infraestructures, un bon nivell de seguretat del ciutadà i de protecció del medi, i un sistema efectiu de prevenció i correcció de la marginació.

**2.14.** Aconseguir unes administracions públiques fortes i eficaces, en un entorn de restriccions pressupostàries, exigeix una revisió en profunditat dels esquemes actuals. Aquesta revisió, que el catalanisme ha d'encapçalar, ha de fonamentar-se en dos principis. En primer lloc, en l'establiment d'una política de personal més adequada als temps actuals, fonamentada en la motivació i la formació permanents i no en l'existència d'estatuts funcionaris cada cop més rígids, és a dir, basats en el concepte de la propietat d'una plaça minuciosament detallada. En segon lloc, en la diferenciació entre el que és la definició dels objectius que persegueix l'acció pública, el que és el control de l'acompliment d'aquests objectius i el que és la pròpia execució de l'acció pública. Els objectius han de ser establerts pels càrrecs polítics i el control del seu compliment ha de ser sempre realitzat per personal funcionari, però l'execució pot ser

molt sovint realitzada d'una manera menys costosa i eficaç per entitats privades, amb ànim de lucre o de caràcter social, segons les característiques de cada activitat. Una administració potent no vol dir necessàriament una administració gran, però una administració al servei de les persones sí que vol dir una administració no més gran que el que sigui estrictament necessari. Les administracions no poden ni han d'arribar a tot arreu, i és a partir de l'associacionisme existent que cal basti l'organització col·lectiva. Hi ha tot un conjunt d'activitats d'interès i servei social, en els àmbits cultural, econòmic, mediambiental, del servei social i evidentment docent i sanitari, que poden ser realitzades amb major eficàcia i menor cost per entitats que tenen força suficient i contrastada d'implantació social. En tot cas, l'Administració Pública ha de garantir que aquest procés de realització de funcions per part del teixit associatiu assoleixi l'objectiu que els serveis arribin a tothom que els necessiti, sense que es produeixin bosses desateses.

L'acció pública ha de tendir a **reforçar aquest teixit associatiu**, procurant que disposin de mecanismes de finançament adients. Tanmateix, cal defugir tant el control públic sobre les institucions i els individus com la pervivència fictícia de moltes estructures associatives que han estat creades o viuen només pendents dels cabals públics, sense presència social ni possibilitat de tenir-ne.

**2.15.** Cal imprimir a l'exercici de la gestió pública un segell de **comportament ètic extremadament rigorós que ha de constituir una imatge associada a les administracions catalanes**. Per això cal vigilar meticulosament l'honestedat en l'exercici de les responsabilitats polítiques i administratives, i castigar de forma ràpida, contundent i exemplar qualsevol irregularitat detectada. Alhora, necessitem imperiosament una altra forma de fer política, on el debat de les idees substitueixi les desqualificacions sistemàtiques, la vocació pública substitueixi la continuïtat per manca d'altres perspectives laborals i la preparació substitueixi l'absència de formació adient.



### **3.- ÀREA POLÍTICA**

**Idea base: redefinir les relacions de Catalunya amb els nostres entorns.**

**3.1.** Superant la tradicional ambigüitat del seu missatge, el catalanisme ha de clarificar el seu posicionament ideològic i polític en relació a l'articulació de Catalunya amb Espanya i amb els territoris de parla catalana, ja que aquesta ambigüitat genera excessius recels fora de Catalunya i excessiva frustració en el seu interior.

**3.2.** El **dret a l'autodeterminació** és un dret fonamental i inalienable de tot poble, i per tant també de Catalunya. En l'exercici d'aquest dret, el nostre catalanisme expressa la seva voluntat de no qüestionar, avui per avui, el formar part de l'Estat espanyol, i ho fa en la línia de la tradició majoritària del catalanisme des dels seus inicis, i tenint present que una part molt important de la població catalana està vinculada a altres terres d'Espanya per orígens familiar.

**3.3.** Aquesta pertinença només té sentit en la mesura que sigui possible **resoldre els seculars problemes d'encaix** derivats d'interpretacions no coincidents, i moltes vegades contraposades, de la pròpia idea d'Espanya. El punt de partida d'aquest encaix ha de ser el reconeixement de la plenitud del dret a l'autogovern de Catalunya, i, per tant, en el fet que la relació entre Catalunya i Espanya es basa en un pacte lliure.

Ara bé, l'experiència històrica, tant la nostra com la de tots els estats de caire federal, sembla demostrar que la pertinença de Catalunya a Espanya mai no estarà exempta de tensions per raons competencials o de preeminència política. Per tant, no aspirem a definir què significa l'assoliment del dret d'autogovern en un món on les institucions polítiques estan evolucionant molt ràpidament. Tanmateix, el que sí està clar és que el model autonòmic actual ha de ser revisat profundament, i que aquesta revisió ha de comportar **canvis fonamentals almenys en tres fronts: el finançament, l'administració única, el poder judicial i la capacitat real d'exercici de polítiques pròpies.**

**3.4.** En tant el model autonòmic actual no variï, i com a conseqüència d'una solidaritat mal entesa, Catalunya pateix un **dèficit fiscal** d'un volum tan extraordinari que minva decisivament la seva competitivitat econòmica i la seva capacitat real d'autogovern i que alhora és profundament injust pel ciutadà català. En conseqüència, el catalanisme ha de posar aquest tema al davant de les reivindicacions de noves transferències de competències.

**3.5.** El model autonòmic es basa en la lleialtat dels poders públics a un determinat repartiment de funcions entre el govern central i els autonòmics. Més enllà de la lletra de la Constitució i de l'Estatut d'Autonomia hi ha el deure d'interpretar-los al servei d'un model lògic i on es primi el servei al ciutadà sobre les pugnes competencials. En particular, el catalanisme ha d'exigir la implantació de la denominada **administració única.**

Entenem que cal recuperar l'autèntic sentit de l'autonomia política, basat en l'exercici de la capacitat d'auto-normació, de manera que es puguin elaborar polítiques pròpies, diferenciades i suficientment adaptades.

Conseqüentment la legislació bàsica de l'Estat ha de recuperar el sentit de legislació marc de principis.

**3.6.** El **sistema judicial** constitueix un dels poders dels estats democràtics i una peça fonamental de la prestació de serveis al ciutadà per part de l'Estat. El sistema judicial espanyol presenta actualment dues falles importantíssimes. Per una banda el seu funcionament està molt allunyat de l'eficiència mínima a què el ciutadà té dret, i això fonamentalment perquè una mal entesa independència ha generat un excés de rigidesa i de corporativisme de tal manera que la manca d'auto-exigència ha acabat per ofegar el principi de servei al ciutadà. En segon lloc, perquè aquest poder s'estructura al marge del principi de l'Estat autonòmic. El catalanisme ha de reivindicar la revisió del model d'estructuració del poder judicial de tal forma que Catalunya disposi d'una capacitat d'auto-organització també en aquest camp, i ho ha de fer amb la voluntat que això es tradueixi en un acostament al ciutadà, en una major exigència per part d'aquest respecte de les responsabilitats de la gestió i, per tant, en la millora de l'administració de la justícia.

**3.7.** El catalanisme, tot assumint el fet indiscutible de pertànyer a **una comunitat lingüística i cultural més àmplia**, entén que ha de basar la seva acció política al Principat. El respecte al dret de la resta de pobles de rel catalana a decidir lliurement el seu futur no obsta, però, a deixar sempre la porta oberta a eventuais processos de confluència, si la voluntat majoritària dels ciutadans d'aquestes comunitats així ho decideix. Aquest procés cap a la possibilitat d'unitat en la diversitat haurà de tenir més en compte les possibilitats i oportunitats de futur que no emmirallar-se només en el passat històric comú.

En tot cas, el catalanisme no pot defugir mai el seu compromís amb la unitat de la llengua, i entén que tota acció o omissió que intenti debilitar aquesta realitat atempta directament contra qualsevol possibilitat de bastir un estat comú en el qual els catalans ens puguem sentir acompanyats amb dignitat.

**3.8.** Fidels a la història del nostre corrent ideològic, entenem que la defensa i promoció dels nostres ideals és duta a terme més eficaçment per partits polítics propis i per tot tipus d'entitats que tinguin establerta la seva capacitat de decisió al nostre país. No obstant això, cal estimular l'establiment de llaços entre partits i entitats de tots els territoris de rel catalana tot i mantenint un respecte escrupulós a la capacitat de decisió i llibertat d'acció de cadascú.

**3.9.** Pel que fa a la presència de Catalunya en el marc europeu, i en la mesura de les seves forces, el catalanisme ha de procurar **que la construcció d'Europa s'atengui al principi de subsidiarietat**, de tal manera que només sigui decidit a nivell comunitari allò que sigui estrictament imprescindible, defugint qualsevol intent d'uniformització dels pobles europeus. Per fer-ho, cal que Catalunya pugui tenir una veu a Europa, i per això cal que sigui circumscripció electoral europea i que compti amb mecanismes de representació directa davant la Unió Europea.